

Saavutettavuussuunnitelma 2024 - 2026

**Kulttuuriyksikkö
Porin kaupunki**

Kauppila Paula
Porin kaupunki, Sivistystoimiala, Kulttuuriyksikkö
2024

Sisällysluettelo

Saavutettavuussuunnitelma 2024 – 2026, Kulttuuriyksikkö.....	4
Tiivistelmä	4
1. Mitä saavutettavuus on.....	4
1.1. Mikä saavutettavuussuunnitelma on.....	5
1.2. Lainsäädäntö	5
1.2.1. Perustuslaki	5
1.2.2. Yhdenvertaisuuslaki	6
1.2.3. Hallintolaki	6
1.2.4. Kielilaki	6
1.2.5. Saamen kielilaki	6
1.2.6. Viittomakielilaki	6
1.2.7. Laki digitaalisten palveluiden tarjoamisesta	6
1.2.8. Kuntalaki.....	6
1.2.9. Laki sähköisen viestinnän palveluista	7
1.2.10. Laki sähköisestä asioinnista viranomaisessa eli asiointilaki	7
1.2.11. Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista.....	7
2. Kulttuuriyksikön palvelukokonaisuus.....	7
2.1. Kirjastopalvelut	8
2.2. Museopalvelut.....	8
2.2.1. Satakunnan Museo	8
2.2.2. Porin taidemuseo	8
2.3. Taide- ja musiikkipalvelut	9
2.3.1. Pori Sinfonietta	9
2.3.2. Lastenkulttuurikeskus Kruunupää.....	9
2.4. Hyvinvointia ja terveyttä edistävä kulttuuritoiminta	9
2.5. Organisaatiokaavio, Kulttuuriyksikkö	10
3. Kehityssuunta ja tavoite.....	10
3.1. Toimintatapa.....	11
4. Saavutettavuuden osa-alueiden tilanne kulttuuripalveluissa	12
4.1. Viestintä.....	13
4.2. Fyysinen saavutettavuus eli esteettömyys.....	13
4.3. Taloudellinen saavutettavuus	15
4.4. Sosiaalinen saavutettavuus.....	18
4.5. Digitaalinen saavutettavuus	20
5. Tulevat toimenpiteet 2024 – 2026.....	21

6.	Saavutettavuuden toteutumisen arviointi, nykytilanne	22
6.1.	Kulttuuriyksikön palvelukokonaisuus	22
	Lähteet	38

Saavutettavuussuunnitelma 2024 – 2026, Kulttuuriyksikkö

Tiivistelmä

Porin kaupungin kulttuuriyksikön saavutettavuussuunnitelma vuosille 2024-2026 keskittyy kulttuuripalvelujen yhdenvertaisen saatavuuden ja saavutettavuuden edistämiseen. Suunnitelma sisältää nykytilan arvioinnin, tavoitteet ja kehittämistarpeet kulttuuripalveluissa.

Saavutettavuus tarkoittaa henkisen ilmapiirin, tilojen ja palvelujen toimivuutta kaikkien ihmisten kannalta, huomioiden erityisesti moninaisuuden ja yhdenvertaisuuden.

Saavutettavuussuunnitelma toimii kehittämisen tietopakettina ja tarkistuslistana kulttuuripalveluissa, jotta ne ulottuisivat mahdollisimman laajalle käyttäjäkunnalle.

Saavutettavuuteen ohjaa useampi laki, kuten perustuslaki, yhdenvertaisuuslaki, hallintolaki, kielilaki, saamen kielilaki, viittomakielilaki, laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta ja laki julkisista hankinnoista.

Suunnitelmassa käsitellään saavutettavuuden eri osa-alueet, fyysinen saavutettavuus eli esteettömyys, taloudellinen saavutettavuus, sosiaalinen saavutettavuus ja digitaalinen saavutettavuus.

Suunnitelmassa esitetään myös tulevia toimia saavutettavuuden edistämiseksi ja taulukko, jossa arvioidaan saavutettavuuden toteutumisen nykytilannetta.

Porin kaupungin kulttuuriyksikössä on käytössä erilaisia toimenpiteitä kulttuuripalvelujen yhdenvertaisen saatavuuden ja saavutettavuuden sekä kulttuuriin osallistumisen edistämiseksi. Kulttuuriyksikön toiminta- ja perusyksiköt vievät kulttuuripalveluita kunnan eri alueille ja suunnittelevat kulttuuritoimintoja yhdessä kunnan asukkaiden kanssa. Vapaa-ajan lautakunta myöntää avustuksia eri puolilla kuntaa järjestettävään kulttuuritoimintaan, erityisesti pyritään edistämään lasten ja nuorten osallistumista kulttuuritoimintaan.

1. Mitä saavutettavuus on

Saavutettavuus on palvelujen ja tilojen toimivuutta mahdollisimman monenlaisten ihmisten kannalta, sisältäen myös monimuotoisuutta huomioivan ilmapiirin ja asenteet. Saavutettavissa palveluissa ja toiminnoissa nähdään jokainen käyttäjä, hyvä saavutettavuus kertoo erilaisten ihmisten tarpeiden huomioimisesta. Saavutettavuus on myös mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa. Edellytys täysivaltaiselle toimijuudelle yhteiskunnassa on erilaisten toimintojen ja palvelujen hyvä saavutettavuus.

Saavutettavuuteen liittyvät läheisesti moninaisuuden ja yhdenvertaisuuden käsitteet. Kun organisaatiossa huomioidaan moninaisuutta, se näkyy henkilöstössä, toimintatavoissa ja yleisöissä

sekä ilmapiirissä, jota on kehitetty mahdollisimman avoimeksi ja kunnioittavaksi. Moninaisuuden huomioiminen luo perustaa yhdenvertaisuuteen pyrkimiselle.

Kulttuurin saatavuutta ja saavutettavuutta parantavilla toimilla voidaan vahvistaa kuntalaisten osallisuutta ja hyvinvointia, yhdenvertaisia mahdollisuuksia sekä torjua eriarvoistumiskehitystä ja luottamuksen rapautumista.

Tässä suunnitelmassa saavutettavuus ymmärretään laajassa merkityksessä, tilojen ja palvelujen fyysisenä esteettömyytenä, taloudellisena ja sosiaalisena saavutettavuutena sekä saavutettavina, helpokäyttöisinä ja ymmärrettävinä digipalveluina ja -aineistoina.

Saavutettavuus tarkoittaa tässä asiakirjassa Porin kaupungin kulttuuripalvelujen kykyä tarjota palveluita ja sisältöjä siten, että mahdollisimman moni kuntalainen, mukaan lukien ne, joilla on erilaisia rajoitteita, voi käyttää niitä helposti. Saavutettavuus hyödyttää kaikkia ja tekee arkielämästä helpompaa, näin kuntalaisten yhdenvertaisuus toteutuu paremmin.

1.1. Mikä saavutettavuussuunnitelma on

Saavutettavuussuunnitelma on asiakirja, johon on koottu havainnot kulttuurin palvelukokonaisuuden saavutettavuuden ja monimuotoisuuden huomioimisen nykytilasta, kehittämistarpeista ja tavoitteista. Suunnitelma kattaa kulttuuriyksikön toiminnan osa-alueet laajasti saavutettavuuden näkökulmasta. Saavutettavuussuunnitelman tekeminen on hyödyllistä, kun toimintaa halutaan kehittää ulottumaan mahdollisimman laajalle käyttäjäkunnalle, kun toimintaa uudistetaan tai luodaan uutta palvelua. Tämä saavutettavuussuunnitelma toimii myös tietopakettina ja tarkistuslistana.

1.2. Lainsäädäntö

Saavutettavuuteen ohjaa tai velvoittaa Suomessa useampi laki. Seuraavassa esitellään lyhyesti keskeisimpiä saavutettavuuteen velvoittavia tai saavutettavuutta ohjaavia lakeja.

1.2.1. Perustuslaki

Perustuslaki (1999/731) takaa kaikkien ihmisten yhdenvertaisuuden. Lain mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella

1.2.2. Yhdenvertaisuuslaki

Yhdenvertaisuuslain (2014/1325) mukaan viranomaisen on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi.

1.2.3. Hallintolaki

Hallintolain (2003/434) mukaan viranomaisen on pyrittävä järjestämään asiointi ja asian käsittely siten, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita. Lisäksi viranomaisen on käytettävä asiallista, selkeää ja ymmärrettävää kieltä.

1.2.4. Kielilaki

Kielilain (2003/423) tarkoituksena on turvata perustuslaissa säädetty jokaisen oikeus käyttää tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia.

1.2.5. Saamen kielilaki

Saamen kielilaissa (2003/1086) säädetään saamelaisten oikeudesta käyttää omaa kieltään tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa sekä julkisen vallan velvollisuuksista toteuttaa ja edistää saamelaisten kielellisiä oikeuksia.

1.2.6. Viittomakielilaki

Viittomakielilain (2015/359) mukaan viranomaisen on toiminnassaan edistettävä viittomakieltä käyttävän mahdollisuuksia käyttää omaa kieltään ja saada tietoa omalla kielellään.

1.2.7. Laki digitaalisten palveluiden tarjoamisesta

Lain digitaalisten palvelujen tarjoamisesta (2019/306) tarkoituksena on edistää digitaalisten palvelujen saatavuutta, laatua, tietoturvallisuutta sekä sisällön saavutettavuutta ja siten parantaa jokaisen mahdollisuuksia käyttää yhdenvertaisesti digitaalisia palveluja. Tällä lailla pantiin täytäntöön julkisen sektorin elinten verkkosivustojen ja mobiilisovellusten saavutettavuudesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU 2016/2102), eli saavutettavuusdirektiivi.

1.2.8. Kuntalaki

Kuntalain (2015/410) tarkoituksena on luoda edellytykset kunnan asukkaiden itsehallinnon sekä osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteutumiselle kunnan toiminnassa.

1.2.9. Laki sähköisen viestinnän palveluista

Lain sähköisen viestinnän palveluista (2014/917) tavoitteena on edistää sähköisen viestinnän palvelujen tarjontaa ja käyttöä sekä varmistaa, että viestintäverkoja ja viestintäpalveluja on kohtuullisin ehdoin jokaisen saatavilla koko maassa.

1.2.10. Laki sähköisestä asioinnista viranomaisessa eli asiointilaki

Laissa sähköisestä asioinnista viranomaisessa (2003/13) säädetään viranomaisten ja näiden asiakkaiden oikeuksista, velvollisuuksista ja vastuista sähköisessä asiointissa.

1.2.11. Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista

Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (2016/1397) tulee ottaa huomioon uusia hankintoja tehtäessä. Laki velvoittaa myös saavutettavuuden huomioimiseen, kun tehdään uusi hankinta.

2. Kulttuuriyksikön palvelukokonaisuus

Porin kaupungin kulttuuripalvelut tuotetaan kulttuuriyksikössä sivistystoimialalla, vapaa-ajan lautakunnan alaisuudessa. Vapaa-ajan lautakunta johtaa ja kehittää alaistaan sivistystoimialaa ja vastaa palvelujen tuloksellisesta järjestämisestä. Lautakunta seuraa ja arvioi palvelujen vaikuttavuutta sekä varaa asukkaille ja käyttäjille mahdollisuuden osallistua palveluiden suunnitteluun ja kehittämiseen.

Kulttuuriyksikön tehtävänä on edistää, tukea ja järjestää kulttuuritoimintaa kunnassa. Kulttuuritoiminnalla tarkoitetaan toimintaa, jolla kunta edistää kirjastopalveluja, kulttuurin ja taiteen tekemistä, harrastamista, saatavuutta ja käyttöä sekä taidetta, kulttuurikasvatusta ja kulttuuriperintöä.

Kulttuuriyksikkö vastaa kirjastopalveluista, museopalveluista ja kulttuurivarallisuuden ylläpitämisestä, orkesteripalveluista, yksikön tapahtumatuotannosta, lasten ja nuorten kulttuuripalveluista sekä taiteilijoiden, opiskelijoiden ja kolmannen sektorin kulttuuritoiminnan tukemisesta siten kuin yleisistä kirjastoista annettu laissa, laissa kuntien kulttuuritoiminnasta, laissa esittävien taiteiden edistämisestä ja museolaissa säädetään.

Kulttuuriyksikköä johtaa kulttuuriyksikön päällikkö.

Kulttuuriyksikön toimintayksiköitä ovat

- Kirjastopalvelut
- Museopalvelut
- Taide- ja musiikkipalvelut

Kulttuuriyksikkö hallinnoi lisäksi Promenadikeskuksen Promenadisalia ja Kirjurinluodon kesäteatteria.

2.1. Kirjastopalvelut

Kirjastopalvelujen perusyksiköitä ovat Porin kaupunginkirjasto, Alueellinen kirjastotoiminta ja Seudullinen kirjastotoiminta. Kirjastopalvelut-toimintayksikköä johtaa kirjastopalvelujohtaja.

Porin kaupunginkirjastolla on yhteensä 10 kiinteää kirjastotoimipaikkaa ja kirjastoauto, jolla on yhteensä 103 pysäkkiä kaupungin alueella. Porin kaupunginkirjasto on osa alueellista Satakunnan kirjastojen Satakirjastot-yhteisjärjestelmää. Porin kaupunki muodostaa yhdessä Nakkilan kunnan kanssa Satakunnan seutukirjaston, jonka yhteistoimintasopimuksen perusteella Porin kaupunki vastaa myös Nakkilan kunnan kirjastopalveluista.

2.2. Museopalvelut

Museopalveluiden perusyksiköitä ovat Kulttuuri- ja luonnonperinnön tehtäväkenttä sekä Taidemuseotoiminnan tehtäväkenttä.

2.2.1. Satakunnan Museo

Kulttuuri- ja luonnonperinnön tehtäväkenttään sijoittuva Satakunnan Museo on kulttuurihistoriallinen museo, joka toimii myös alueellisena vastuumuseona. Satakunnan Museo on alueen kulttuuriperinnön asiantuntija. Satakunnan Museota johtaa museonjohtaja.

Satakunnan Museon alaisuudessa toimivat myös seuraavat museotoimipaikat, Luontotalo Arkki, Rosenlew-museo, Rakennuskulttuuritalo Toivo, Lavian kotiseutumuseo ja Reposaareen sijoitettu museohinaaja Santtu.

2.2.2. Porin taidemuseo

Taidemuseotoiminnan tehtäväkenttään sijoittuva Porin taidemuseo on nykytaiteen museo, joka toimii myös alueellisena vastuumuseona. Porin taidemuseo vastaa kaupungin julkisesta taiteesta ja taidekokoelmasta. Porin taidemuseota johtaa museonjohtaja.

Taidemuseorakennuksen peruskorjaus valmistuu vuoden 2024 loppuun mennessä. Museotoimintaa ja tapahtumia toteutetaan peruskorjauksen aikana museorakennuksen ulkopuolella ja verkossa. Taidemuseo avautuu yleisölle alkuvuonna 2025.

Porin taidemuseolla on vaihtuvia näyttelyitä varten käytössä galleriatila, Poriginal galleria, joka on toiminut entiseen tapaan taidemuseorakennuksen peruskorjauksen aikana. Vuoden 2025 alussa Poriginal galleria siirtyy toimimaan uudistetussa taidemuseorakennuksessa, mikä lisää gallerian saavutettavuutta merkittävästi.

2.3. Taide- ja musiikkipalvelut

Taide- ja musiikkipalveluiden perusyksiköt ovat Pori Sinfonietta ja lastenkulttuurikeskus Kruunupää.

2.3.1. Pori Sinfonietta

Kaupunginorkesteri Pori Sinfoniettan ohjelmistoon kuuluvat sinfonia-, kamari- ja kirkkokonsertit sekä viihde- ja lastenkonsertit. Orkesteri esiintyy pienryhminä myös konserttisalin ulkopuolelle jalkautuen. Kaupunginorkesterin kotisali on Promenadisali Promenadikeskuksessa. Orkesteri tekee myös vierailukäyntejä alueelle. Pori Sinfoniettaa johtaa kaupunginorkesterin intendentti.

2.3.2. Lastenkulttuurikeskus Kruunupää

Lastenkulttuurikeskus Kruunupää on lasten ja nuorten taidekeskus ja taiteilijoiden työyhteisö. Kruunupäähän kautta valtakunnallisen lastenkulttuurituen piiriin kuuluu alueelta muitakin kuntia. Lastenkulttuurikeskus Kruunupäätä johtaa lastenkulttuurikeskuksen johtaja.

Hallinnollisesti Kruunupäähän kuuluu myös Kinokellari-elokuvatoiminta.

2.4. Hyvinvointia ja terveyttä edistävä kulttuuritoiminta

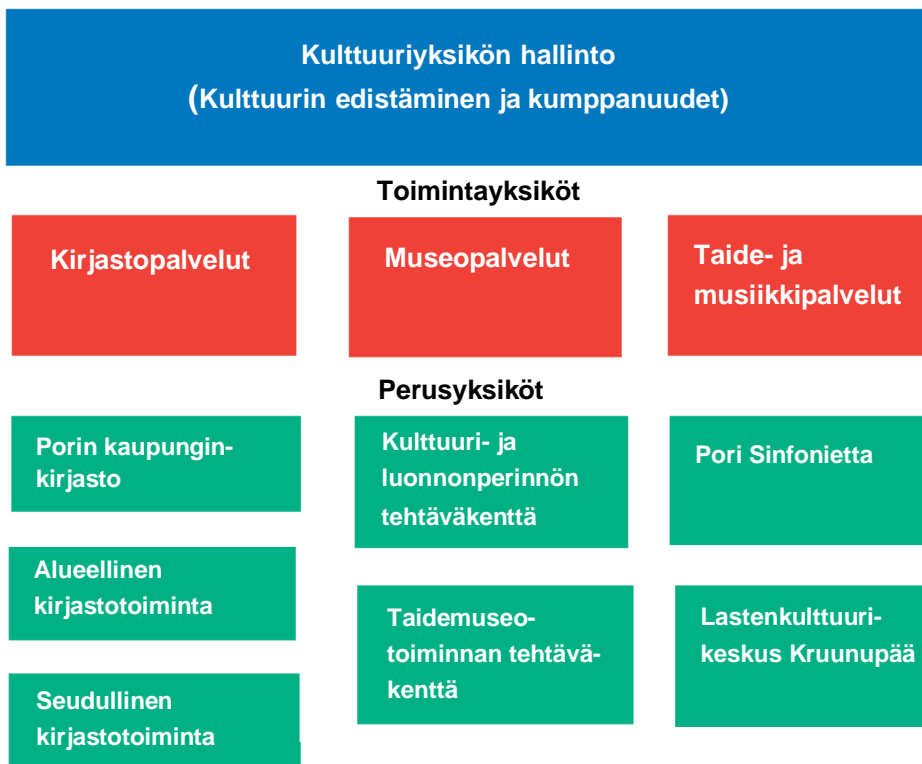
Saavutettavuutta parannetaan myös kunnallisten kulttuuripalvelujen hyvinvointia ja terveyttä edistävällä kulttuuritoiminnalla, jolla tarkoitetaan ennaltaehkäisevää toimintaa, jonka kautta kulttuuri- ja taidekokemukset vähentävät kuntalaisten yksinäisyyttä ja syrjäytymistä sekä lisäävät voimavaroja elämässä. Kaikki kulttuurin toiminta- ja perusyksiköt toteuttavat hyvinvointia ja terveyttä edistäviä kulttuuripalveluja.

Porin kaupungin kulttuuripalveluissa hyvinvointia ja terveyttä edistävää kulttuuritoimintaa ovat esimerkiksi

- sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköihin vietävä kulttuuritoiminta

- pysyvät käytännöt kuntalaisten kulttuuripalveluihin osallistumisen tueksi
- toiminta, jolla tuetaan taloudellisesti vaikeassa elämäntilanteessa olevien osallistumista kulttuuritapahtumiin
- vertaistoiminta, jolla madalletaan kulttuurin osallistumisen kynnystä.

2.5. Organisaatiokaavio, Kulttuuriyksikkö

3. Kehityssuunta ja tavoite

Kulttuuripalvelujen saavutettavuuden edistäminen on samalla kuntalaisten yhdenvertaisuuden ja osallisuuden sekä kulttuuristen oikeuksien toteutumisen edistämistä. Saavutettavuuden edistäminen ja parantaminen vaatii tahtoa, ymmärrystä, osaamista ja resursseja.

Porin kaupungin tuottamien kulttuuripalvelujen saavutettavuus paranee jatkuvasti ja systemaattisesti, toteutetut toimet ovat olleet oikeasuuntaisia ja henkilökunnan osaaminen on lisääntynyt. Tällä hetkellä kulttuuripalvelut huomioivat laaja-alaisesti palvelujensa, toimintansa ja tapahtumiensa saavutettavuuden, yhdenvertaisuuden ja moninaisuuden. Saavutettavuutta heikentäviä esteitä on

silti edelleen olemassa kaikilla saavutettavuuden osa-alueilla, joten työskentely saavutettavuuden edistämiseksi jatkuu.

Valtakunnallista vertailutietoa kirjasto- ja kulttuuripalvelujen laajuudesta, kustannuksista, saatavuudesta ja tavoitavuudesta on saatavilla palvelukohtaisista valtakunnallisista tilastoista, Valtionkonttorin taloustietopalvelusta, Tea-viisarin tiedonkeruusta ja peruspalvelujen arvioinneista. Vuotta 2023 koskeva peruspalvelujen arviointi kohdentui kulttuuripalvelujen osalta kuntien kulttuuritoiminnan resursseihin ja edellytyksiin sekä kulttuuripalvelujen saatavuuteen ja saavutettavuuteen, ja kirjastotoimen osalta lukutaitostrategiaan ja lukemiskulttuurin edistämiseen kirjastojen toiminnassa.

Saavutettavuuden kehittäminen edellyttää yhteistyötä useiden eri tahojen kanssa, tämän moninaisen yhteistyöverkoston kehittäminen ja vakiinnuttaminen on yksi osa työtä saavutettavuuden edistämiseksi.

Tavoite kulttuuriyksikön palvelujen saavutettavuudelle on se, että ne ovat kaikille vaivatta käytettävissä olevia palveluita ja, että kaikki ihmiset voivat osallistua sekä käyttää palveluita sujuvasti ja esteittä. Kulttuuripalvelujen tulee olla kaikille sopivia ja kaikkien saatavilla riippumatta yksilön toimintakyvystä.

Syyskuussa 2024 julkaistu luonnos kulttuuripoliittiseksi selonteoksi asettaa yhdeksi tavoitteekseen suomalaiselle kulttuuripolitiikalle sen, että kulttuuri on jokaisenoikeus. Monimuotoinen ja saavutettava kulttuuri on jokaisenoikeus, kulttuuri kuuluu kaikille riippumatta taustasta, kielestä, sijainnista, iästä tai taloudellisista resursseista.

3.1. Toimintatapa

Kulttuuriyksikön palvelukokonaisuuden henkilökunta on saavutettavuussuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden toteutumisen kannalta avainasemassa ottaessaan saavutettavuusnäkökulman osaksi kehittämistyötään, toimintatapojaan, osaamistaan ja palveluasennettaan sekä viestintää. Olennainen osa saavutettavuutta on ihmisten moninaisuuden huomioon ottava ilmapiiri, asenteet ja teot. Ensiarvoisen tärkeää saavutettavuuden edistämässä on myös asiakkaiden kuuntelu ja osallistumisen lisääminen palveluiden, toimintojen, sisältöjen ja tilojen suunnittelussa sekä kehittämisessä.

Saavutettavuus palveluissa, viestinnässä ja tiedonsaannissa merkitsee sitä, että käyttäjä voi valita eri tapoja kommunikoida ja saada tietoa sekä käyttää palveluja. Kunnallisten kulttuuripalvelujen tarjoama tieto tulee olla saatavilla eri kanavien kautta, sähköisessä ja painetussa muodossa.

Sähköisissä palveluissa, kuten verkkopalveluissa, on huomioitava, että sisältö on selkeää ja ymmärrettävää, sekä luettavissa ruudunlukuapuvälineillä.

Myös kokouskäytännöissä on tarpeen huomioida saavutettavuus, näin taataan henkilökunnan ja yhteistyötahojen yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua ja vaikuttaa. Kokousten osalta saavutettavuus tarkoittaa mm. sitä, että jokainen voi osallistua kokoukseen, hoitaa hänelle kuuluvat tehtävät ja saada tarvittavat tiedot ennen kokousta, sen aikana ja sen päätyttyä.

Kaikille sopivan suunnittelun (Design for All, Universal Design) lähtökohtana on tehdä kaikille soveltuvia ratkaisuja, tarve tehdä erikseen saavutettavaa ja esteetöntä vähenee, kun huomioidaan ihmisten moninaiset tarpeet jo alusta alkaen. Kaikille sopiva suunnittelu ei kuitenkaan sulje pois yksittäisen vammaisen henkilön oikeutta saada tarvitsemiaan palveluja. Kaikille sopivan suunnittelun -periaatteen toteuttaminen kulttuuripalvelujen tuottamisessa ja tarjoamisessa on saavutettavuustyötä konkreettisimmillaan. Kaikille sopivan suunnittelun avulla kehitetään kaikille ihmisille yhteistä yhteiskuntaa. Tavoitteena on suunnitella ympäristöt, palvelut ja sisällöt siten, että ne ovat helpokäyttöisiä, esteettömiä ja houkuttelevia mahdollisimman moninaiselle käyttäjäjoukolle.

4. Saavutettavuuden osa-alueiden tilanne kulttuuripalveluissa

Kulttuurin saavutettavuudella tarkoitetaan kaikkien ihmisten yhdenvertaisia oikeuksia ja mahdollisuuksia kehittää itseään, käyttää taide- ja kulttuuripalveluja, sekä osallistua taide- ja kulttuurielämään, myös tekijänä ja ammattilaisena. Kulttuuri toiminnalla on mahdollista edistää kuntalaisten osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja yhdenvertaisuutta.

Porin kaupungin kulttuuripalvelut edistävät saavutettavuutta, madaltavat kulttuurin kokemisen kynnystä ja poistavat kulttuuriin osallistumisen esteitä monin vakiintunein ja vaikuttavin käytännöin.

Saavutettavuutta ja osallisuutta edistäviä keinoja kulttuuripalveluissa ovat esimerkiksi ihmisten luo viedyt hakeutuvat kulttuuripalvelut, kiinteinä lähipalveluina kunnan eri puolilla järjestettävät kulttuuripalvelut, erilaisille kohderyhmille räätälöidyt kulttuuripalvelut, taloudellisia ja sosiaalisia osallistumisen esteitä poistavat ratkaisut sekä asukas- / asiakasraadit ja kokemusasiantuntijoiden konsultointi.

Saavutettavuuden edistäminen ja parantaminen sekä osaamisen kehittäminen huomioidaan aktiivisesti kulttuuripalveluissa. Kulttuurilaitokset edistävät monin keinoin asiakkaidensa osallisuutta myös palvelujen ja toimintojen suunnitteluvaiheessa, mikä tuottaa hyviä tuloksia.

Saavutettavuuden vahvistamisessa panostukset, paitsi toimiviin palveluihin ja tapahtumiin, myös mielenkiintoisiin sisältöihin sekä viestintään ja markkinointiin ovat tärkeitä. Matalakin kynnyks voi olla asiakkaalle liian korkea, mikäli palvelu ei ole toimiva, täytäkään asiakkaan tarpeita tai ole sisällöltään kiinnostava, tai tietoa palveluista ja toiminnasta on hankala saada.

4.1. Viestintä

Viestinnän tulee tavoittaa erilaisia ihmisiä, heille saavutettavilla tavoilla ja kanavilla. Ymmärtämisen esteitä poistetaan, kun tarjolla on kielivaihtoehtoja ja huomioidaan erilaisia oppimistyyplejä.

Saavutettavuuteen sisältyy palveluissa käytettävä kieli, puhuttu ja kirjoitettu. Käytetyn kielen tulee olla ymmärrettävää. Selkosuomi on yleensä paras valinta ja helpottaa ymmärtämistä kaikkien ihmisten osalta. Selkokielellä helpotetaan puheen ja tekstin ymmärtämistä, jolloin sisällöstä saadaan saavutettavampi, selkosuomi on yleiskielistä suomea helpompaa lukea ja ymmärtää. Selkokielelle on olemassa viralliset määritelmät, kriteerit ja ohjeet, joten selkokieli on yhtenäinen kielen muoto.

Porin kaupungin kulttuuripalveluissa viestitään yleisimmin suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Tietoa ja ohjeistusta on kuitenkin saatavilla myös esimerkiksi selkosuomeksi ja venäjäksi.

Palveluihin, toimintaan ja sisältöihin liittyvän tiedon tulee olla helposti löydettävissä ja saatavissa kaikille. Myös tilojen ja palvelujen saavutettavuudesta tulee olla tietoa saatavilla.

Saavutettavuuteen liittyvien symbolien käyttö auttaa kaikkia käyttäjiä saamaan tiloista ja palveluista tietoa. Symboli tarkoittaa tunnuskuva tai -merkkiä, jonka tehtävä on tukea viestintää, muun muassa opasteissa, verkkosivuilla ja esitteissä. Symbolien käyttö auttaa asiakkaita toimimaan ja esimerkiksi tutustumaan saavutettavuuteen jo etukäteen. Osa saavutettavuuteen liittyvistä symboleista on standardoitu. Symboleja on käytössä kulttuuripalveluissa jonkin verran.

4.2. Fyysinen saavutettavuus eli esteettömyys

Fyysinen saavutettavuus tarkoittaa rakennetun ympäristön ja fyysisten tilojen suunnittelua sekä toteuttamista siten, että kaikki ihmiset, riippumatta mahdollisista liikunta- tai aistirajoitteistaan, voivat käyttää niitä mahdollisimman itsenäisesti ja turvallisesti. Esteettömät ympäristöt yhdessä saavutettavien palvelujen, käytettävien välineiden ja ymmärrettävän tiedon kanssa mahdollistavat yhdenvertaisen osallisuuden toteutumisen. Esteettömyydessä ei ole kyse vain liikkumisen esteettömyydestä, siinä huomioidaan myös näkemiseen, kuulemiseen, ymmärtämiseen ja viestintään liittyvät asiat.

Esteettömyydellä viitataan toimenpiteisiin, joilla rakennukset, tilat ja laitteet tehdään mahdollisimman helpokäyttöisiksi kaikille. Esteettömyys luo kaikille yhtäläiset mahdollisuudet osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja arkielämään. Esteettömissä tiloissa liikkuminen, näkeminen ja kuuleminen on helppoa mahdollisimman monelle.

Esteettömyys tarkoittaa mm. esteettömiä sisäänkäyntejä, leveitä ovia, hissejä, luiskia, inva-paikoituspaikkoja, riittävän suuria liikkuma- ja palvelutiloja, eri korkeudelle sijoitettuja laitteita ja näyttöjä, esteettömiä wc-tiloja ja selkeitä opasteita.

Kulttuurin palvelukokonaisuuden toimitilat eivät ole kaikilta osin esteettömät, toimitiloja on paljon eri puolilla kaupunkia ja Nakkilan kunnassa, eri-ikäisissä ja monimuotoisissa rakennuksissa. Taidemuseorakennuksen peruskorjauksen valmistuminen vuoden 2024 lopussa ja pääkirjastorakennuksen tuleva peruskorjaus parantavat tilannetta.

Kulttuurilaitosten tuottamat hakeutuvat kulttuuripalvelut, esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköissä toteutettavat palvelut ja tapahtumat, lisäävät yhdenvertaisuutta ja mahdollisuuksia kokea kulttuurielämyksiä henkilöille, joilla ei ole mahdollisuutta itse hakeutua palvelujen pariin.

Neuromoninaisuus, josta käytetään myös käsitteitä neurodiversiteetti ja neuroepätyypillisuus, on ihmisten neurokehityksellistä erilaisuutta, käytännössä aivojen erilaisuutta. Huomioitaessa erilaisen neurotyypin omaavia, pyritään tekemään tilanteista, asioista ja ympäristöistä entistä ennakoitavampia ja selkeämpiä. Neuromoninaisuuden huomioimisesta hyötyvät kaikki.

Aistiesteettömyys korostaa ympäristön ja tilojen toimivuutta aistien näkökulmasta, aistiystävälliset tilat ja ympäristöt sopivat kaikille. Aistiesteettömyydessä on tärkeää huomioida myös toimintakulttuuri, ymmärrys siitä, miten eri tavoin saatamme kokea samatkin tilat. Lasten, vanhusten ja erityisryhmien kohdalla aistiystävällisten ympäristöjen merkitys on keskeinen. Neuromonimuotoisuuden ja aistiesteettömyyden huomioimisessa kulttuuripalveluilla on vielä parannettavaa.

Porin kaupungin vammaisneuvosto suosittelee kaupungin palvelupaikoille esteettömyyden arvioinnin tekemistä Suomi.fi -palvelussa. Vammaisneuvosto voi myös toimia esteettömyyden tarkastelun ja arvioinnin apuna toimipaikkojen osalta. Myös muut kuntien lakisääteiset vaikuttamistoimielimet, vanhusneuvosto ja nuorisovaltuusto, ovat tukena ja esimerkiksi lausuntojen antajina saavutettavuuteen liittyvissä asioissa.

Esteettömyyden parantaminen on joskus mahdollista pienillä toimenpiteillä, asenteiden muuttamisella ja / tai kohtuullisilla kustannuksilla, jolloin toteuttaminen voi onnistua nopeallakin

aikataululla. Toisinaan vaaditaan suuria muutoksia ja investointeja, jolloin toteutus vaatii aikaa ja pitkäjänteisyyttä sekä hyvää yhteistyötä muiden toimialojen kanssa.

Myös yhteiskehittämisellä, asiakkaiden ja kuntalaisten osallisuutta lisäämällä ja heitä kuuntelemalla on toteutettu esteettömyyden edistämiseen liittyviä uudistuksia.

Porin kaupunginkirjaston verkkosivuilla on tietoa kirjastotoimipaikkojen esteettömyydestä, osa Porin ja Nakkilan kirjastoista on esteettömiä esimerkiksi pyörätuolilla tai lastenvaunujen kanssa liikkuville. Satakunnan Museon verkkosivuilta löytyvät kattavasti toimipaikkojen esteettömyystiedot ja saapumisohjeet. Peruskorjattu Porin taidemuseon rakennus avataan yleisölle tammikuussa 2025. Samalla Porin galleria siirtyy taidemuseorakennukseen. Peruskorjatut tilat ovat entistä esteettömämpiä.

Kaupunginorkesteri Pori Sinfoniettan kotisali, Promenadisali, on esteetön. Kaupunginorkesterin lipunmyyntipalveluja ja lippujen saatavuutta parannettiin vuonna 2023, kilpailuttamalla lipunmyyntitoimittaja ja valitsemalla uusi yhteistyökumppani sekä perustamalla lipunmyyntipiste Promenadikeskuksen aulaan.

Lastenkulttuurikeskus Kruunupään tilat ovat esteettömät, tilojen fyysisen saavutettavuuden parantamiseen on panostettu viime vuosien aikana monin tavoin. Toimitilassa on mm. automaattiovet, tiloissa ei myöskään ole kynnyksiä tai muita korkeuseroja. Kaikissa asiakastiloissa pääsee liikkumaan pyörätuolilla. Toimitilassa on sekä inva-wc että sukupuolineutraalit wc-tilat. Tiloissa on hyvä valaistus ja helposti puhtaana pidettävät pinnat. Selkeä ennako-ohjeistus tilojen esteettömyydestä löytyy lastenkulttuurikeskuksen verkkosivuilta.

4.3. Taloudellinen saavutettavuus

Taloudellisella saavutettavuudella viitataan yleensä siihen, että taloudelliset resurssit eivät muodosta esteitä palveluiden käytölle. Taloudellinen saavutettavuus määrittyy myös siten, että kulttuurilaitosten pääsyliput tai muut palvelut ovat mahdollisimman edullisia, jopa maksuttomia, joko kaikille asiakkaille tai erityisryhmille, kuten lapsille ja nuorille. Kulttuurin palvelukokonaisuus edistää palveluidensa taloudellista saavutettavuutta monin eri tavoin.

Kulttuuriyksikön alaiset toimijat, kaupunginkirjasto, kaupungin museot, kaupunginorkesteri ja lastenkulttuurikeskus Kruunupää, järjestävät runsaasti maksuttomia, kaikille avoimia tapahtumia, työpajoja, harrastuskerhoja, opastuksia ja näyttelyitä. Kulttuuripalvelut, kuten kaupunginkirjaston toimipaikat ja lastenkulttuurikeskus Kruunupää, tarjoavat kaikille avoimia, maksuttomia julkisia tiloja kaupunkilaisten viettää aikaa ja oleskella kulttuurin parissa.

Kulttuuriyksikön palvelukokonaisuuden kaikki toimijat tuottavat palveluja, tapahtumia, tilaisuuksia ja harrastusmahdollisuuksia, jotka ovat pääosin suunnattu kaikille kuntalaisille. Toimintaa kohdennetaan kuitenkin myös erityisesti heikommassa yhteiskunnallisessa asemassa ja haastavassa elämäntilanteessa oleville kuntalaisille, joiden osallistumisen ja osallisuuden esteitä pyritään erilaisin keinoin madaltamaan tai poistamaan.

Hakeutuvat kulttuuripalvelut, paikkoihin, joissa kuntalaiset liikkuvat, vietävät kulttuuripalvelut, tarjoavat mahdollisuuden kokea kulttuuria yllättävissä paikoissa ja tilanteissa, maksutta. Julkiset taideteokset tarjoavat kuntalaisille elämyksiä arjen keskellä. Porin kaupungin julkisen taiteen ohjelma hyväksyttiin vuonna 2024. Kaupungissa on julkisen taiteen suunnittelutyöryhmä, jonka puheenjohtajana toimii kulttuuriyksikön päällikkö. Porin taidemuseo toimii julkisen taiteen asiantuntijana ja tekee kaupungin julkiseen taiteeseen liittyvää perustutkimusta sekä kokoaa ja ylläpitää teoksiin liittyvää arkistoa. Satakunnan Museo valvoo, että kulttuuriympäristöt ja -maisemat huomioidaan julkisen taiteen suunnittelussa ja sijoittamisessa. Lastenkulttuurikeskus Kruunupää toteuttaa uudisrakennuksiin ja kaupunkitiloihin pysyviä ja lyhytaikaisia julkisia teoksia yhteistyössä taiteilijoiden ja lasten kanssa.

Kulttuurikasvatussuunnitelman mukainen toiminta Kirjasto- ja Kulttuuripolun puitteissa tukee koulujen opetussuunnitelman laaja-alaisen osaamisen tavoitteita ja kytkeytyy useisiin oppiaineisiin. Kaupunginkirjaston, kaupungin museoiden, kaupunginorkesterin ja lastenkulttuurikeskus Kruunupään opetukselle ja varhaiskasvatukselle suunnatut palvelut tavoittavat laajasti eri ikäryhmät, vierailuilla käydään päiväkodeista, alakouluista, yläkouluista, lukiosta ja muista 2. asteen oppilaitoksista, mukaanlukien erityisryhmät. Kulttuurikasvatussuunnitelman toteuttaminen ja lapsille ja nuorille suunnatut maksuttomat, matalan kynnyksen harrastusmahdollisuudet vahvistavat kaikkien lasten ja nuorten oikeutta kulttuuriin. Monipuolinen ja yhdenvertainen kulttuuri- ja taidekasvatus on merkityksellistä, lasten ja nuorten kasvu kulttuurin tekijöiksi ja kokijoiksi on ratkaisevaa elävän suomalaisen sivistyksen kehittymiselle.

Kulttuuriyksikön vetämässä seniorityöryhmässä on edustettuna kulttuuriyksikön kaikkien perusyksiköiden lisäksi myös opetusyksikkö, Satakunnan hyvinvointialue ja Porin seurakuntayhtymä. Seniorityöryhmä järjestää vuosittain kaksi tapahtumaviikkoa, Seniorien kulttuuriviikko keväällä ja Valtakunnallisen vanhustenviikon Porin tapahtumaviikko syksyllä. Tapahtumia järjestetään eri paikoissa, eri puolilla kaupunkia ja ne ovat maksuttomia osallistujille.

Maksa mitä haluat -päivinä Porin kaupungin kulttuuri- ja liikuntapalveluissa asiakas saa itse päättää sisäänpääsymaksunsa hinnan. Päivien tavoitteena on saada asukkaita liikkeelle ja tutustumaan Porin kulttuuri- ja liikuntapalveluihin. Kulttuuripalveluista mukana ovat kaupungin museot ja lastenkulttuurikeskus Kruunupää. Maksa mitä haluat -päiviä järjestetään vuosittain 3 - 4 kappaletta.

Laki yleisistä kirjastoista määrittelee, että yleisen, kunnallisen kirjaston tulee olla kaikkien käytettävissä ja saavutettavissa. Kaupunginkirjaston palvelut, toiminta ja tapahtumat ovat asiakkaille pääasiassa maksuttomat.

Kaupunginkirjastosta lainattavat kulttuurin ja liikunnan kausikortit sekä liikuntavälineet tarjoavat yhdenvertaisia mahdollisuuksia osallistua paikalliseen kulttuuri- ja liikuntatarjontaan sekä omatoimiseen liikkumiseen ja lajikokeiluihin. Liikuttamosta kirjastokortilla lainattavien liikuntavälineiden tarjontaa laajennetaan jatkuvasti ja liikuntavälineet vaihtelevat vuodenaikojen mukaan.

Porin taidemuseossa ja Satakunnan Museon toimipaikoissa on vuosittain useita maksuttomia tapahtumia, luentoja ja opastuksia. Käytössä on porrastetut lippuhinnat, lisäksi on ilmaiskävijäryhmiä, jotka pääsevät maksutta museoihin. Maksuttoman sisäänkäynnin päiviä järjestetään säännöllisesti.

Kaupunginorkesterin yleisötyö on maksutonta, erityisille kohde- ja ikäryhmille tai kaikille kuntalaisille suunnattua, palvelua. Orkesterin yleisötyötä kehitetään systemaattisesti ja tuodaan orkesterin toimintaa entistä näkyvämmäksi ja saavutettavammaksi myös niille, jotka eivät konserttisaleihin pääse. Pori Sinfonietta toteuttaa keväisin ja syksyisin yleisötyöviikot, jolloin kaikille avoimia orkesterin pienryhmien musiikkiesityksiä kuullaan ympäri kaupunkia. Osasta Pori Sinfoniettan konserttisalikonserteista järjestetään yleisölle avoin, maksuton kenraaliharjoitus. Orkesterilla on käytössä porrastetut lippuhinnat.

Lastenkulttuurikeskus Kruunupää järjestää runsaasti myös maksuttomia taidekerhoja, työpajoja ja tapahtumia. Kultane® – kulttuuri- ja taidepainotteisen neuvolan toiminta on yhteistyömalli, joka lisää perheiden hyvinvointia kulttuurin ja taiteen avulla. Kruunupään tilat ovat avoin kulttuurikeskus, jossa voi tutustua gallerian näyttelyihin aukioloaikoina.

Porin kaupunki järjestää vuosittain perinteisiä juhlatilaisuuksia, jotka ovat kaikille avoimia ja, joihin on vapaa pääsy. Kaupungin viralliset juhlatapahtumat, joista kulttuuriyksikkö vastaa, ovat itsenäisyyspäivän juhla, joulurauhan julistus sekä uudenvuoden vastaanotto.

Vapaa-ajan lautakunta myöntää vuosittain kulttuuritoimintaan tarkoitettuja rekisteröidyille yhdistyksille suunnatut toiminta-avustukset. Vuodelle 2024 kulttuuritoimintaan tarkoitettuja toiminta-avustuksia myönnettiin 46 yhdistykselle yht. 90 000,00 €. Toiminta-avustusta myönnetään vain yhdistyksen sääntöjen mukaiseen kulttuuri- ja taidealan toimintaan. Kulttuurin toiminta-avustukset on tarkoitettu pienimuotoisen harrastus- ja ammattilaistoiminnan tukemiseen ja niillä on tarkoitus mahdollistaa avustettavan kulttuuri- ja taidekentän yhdistyksen yleistä toimintaa tiettyjä painopistealueita

huomioiden. Vapaa-ajan lautakunta painottaa avustuksia myöntäessään erityisesti lasten ja nuorten sekä erityisryhmien huomioimista, toiminnan saavutettavuutta ja alueellisuutta, myös avustettavaan toimintaan osallistuvan ja / tai avustettavasta toiminnasta hyötyvän kohderyhmän laajuus huomioidaan.

Kumppanuussopimukseen perustuvien avustusten solmimisesta ja siihen liittyvästä tuesta yhdistykselle päättää kaupunginhallitus. Sivistystoimialan, kulttuuriyksikön alueella on voimassa 4 kumppanuussopimusta vuonna 2024.

4.4. Sosiaalinen saavutettavuus

Sosiaalisella saavutettavuudella tarkoitetaan sitä, että sosiaaliset tekijät, kuten kulttuuri, sukupuoli tai yhteiskunnallinen asema, eivät estä palveluihin pääsyä tai toimintaan osallistumista. Sosiaalisen saavutettavuuden, ja siihen läheisesti liittyvän moninaisuuden, parantamiseksi sisällöissä, palveluissa ja rekrytoinneissa huomioidaan muun muassa eri kieliryhmät ja muut yksilölliset piirteet. Sosiaalisen saavutettavuuden ja hyvinvoinnin tukeminen on keskeinen osa kestävästä yhteiskunnan rakentamisesta, niin yksilöiden, yhteisöjen kuin koko yhteiskunnan tasolla.

Kulttuurinen saavutettavuus viittaa erityisesti kulttuurilaitosten sisältöihin, siihen, että kulttuuritaustojen monipuolisuuden tulisi näkyä sisällöissä, näyttelyissä, tapahtumissa ja kokoelmissa.

Satakunnassa on kehitetty vuodesta 2022 alkaen Kulttuuriresepti-toimintamallia. Kulttuuriresepti on vapaalippu kahdelle henkilölle yhteen kulttuurikohteeseen. Resepti on tarkoitettu haastavassa elämäntilanteessa olevalle satakuntalaiselle. Kulttuurireseptin tavoitteena on voimavarojen ja hyvinvoinnin lisääminen kulttuurin ja taiteen avulla. Maksuton kulttuuriresepti lisää kulttuurin saavutettavuutta ja mataloittaa osallistumisen kynnyksiä. Haavoittuvassa elämäntilanteessa olevalle tarjotaan mahdollisuus kokea kulttuurielämys, johon saa halutessaan kulttuurikaverin kanssakokijaksi. Kulttuuriresepti-toimintamallissa ovat Porin kaupungin kulttuuripalveluista mukana Porin kaupungin museot, Satakunnan Museo ja Porin taidemuseo, sekä kaupunginorkesteri Pori Sinfonietta. Lastenkulttuurikeskus Kruunupään alaisuudessa toimivan Kinokellarin liittymisestä Kulttuuriresepti-kohteeksi on aloitettu neuvottelut syksyllä 2024.

Kulttuurikaveritoiminta linkitetään kulttuurireseptiin siten, että kulttuurireseptin saajalla on mahdollisuus saada vertaiskokijaksi kulttuurikaveri. Kulttuurikaveri on vapaaehtoinen koulutettu kanssakokija ja vertaisopas. Kulttuurikaveri voi lähteä seuraksi museoon tai muuhun kulttuurikohteeseen, jos yksin lähteminen tuntuu haastavalta. Kulttuurikaveri tuo turvallisuuden tunnetta, madaltaa kynnyksiä lähteä kulttuurikohteeseen ja vieraila kohteessa toistekin.

Kirjastopalvelut ovat matalan kynnyksen palveluja ja tiloja, joihin jokaisen on helppo tulla. Omatoimiaukioloajat mahdollistavat kirjastopalvelujen käytön ajoittamisen omien tarpeiden mukaan. Porin kaupungin museopalveluissa toteutetaan esimerkiksi näyttelyopastuksia asiakkaiden tarpeiden mukaan, mikä parantaa museopalvelujen sosiaalista saavutettavuutta osaltaan.

Pori Sinfoniettan ystävähdistys Pro Pori Sinfonietta aloitti konserttikaverikokeilun keväällä 2024. Yhdistyksen vapaaehtoiset konserttikaverit lähtevät seuraksi konserttiin, varaavat liput yhteydenoton jälkeen ja tarvittaessa avustavat mahdollisissa kysymyksissä tai opastavat konserttipaikalle. Konserttikaverin seura ja neuvot ovat maksutonta palvelua, asiakas maksaa normaalin konserttilipun hinnan. Pro Pori Sinfoniettan konserttikaverit tarjoavat asiantuntevaa konserttiseuraa heille, jotka kaipaavat kaveria Pori Sinfoniettan konserttiin. Konserttikaverit ovat avuksi, jos jokin konserttiin lähtemisessä tai konserttivierailussa askarruttaa.

Vuonna 2024 solmittu tallennesopimus Porin kaupungin ja Pori Sinfoniettan muusikoiden välillä mahdollistaa sen, että kaupunginorkesterin musiikkia ja esittävää taidetta saadaan levitettyä laajemmin, suuremmille yleisöille, saavutettavasti ja helpommin lähestyttävästi.

Lastenkulttuurikeskus Kruunupää on sitoutunut edistämään saavutettavuutta harrastustoiminnassaan (Saavutettavampi harrastus). Tämä toimintaperiaate tarkoittaa mm. sitä, että Kruunupään taidetoiminnassa huomioidaan kaikenlaiset lapset ja huoltajat voivat turvallisesti kertoa lapsen tuen tarpeesta. Kruunupää tavoittelee kaikkien lasten onnistumista toiminnassaan. Saavutettavampi harrastus -merkki on viestintää, jolla harrastuksen järjestäjä kertoo olevansa halukas tukemaan kaikkia lapsia ja nuoria harrastuksissaan ja pyrkivänsä edistämään saavutettavuuden toteutumista mahdollisimman laajasti sekä monipuolisesti.

Kulttuuriyksikössä on havaittu tarve yhtenäiselle eettiselle ohjeistukselle. Eettiset periaatteet ovat tärkeitä, jotta voidaan varmistaa tasapuoliset ja yhdenvertaiset linjaukset, esimerkiksi näyttelyiden ja esitysten sisältöön ja tilojen käyttöön myöntämiseen liittyen. Turvallisemman tilan periaatteiden noudattaminen on osa eettisten toimintatapojen kokonaisuutta. Eettisen ohjeistuksen laatimisen prosessi kaupunkitasolla on aloitettu.

Sosiaalisia saavutettavuuden esteitä muodostavat myös jo mainitut neuromoninaisuuteen liittyvät tekijät. Näitä kognitiivisia ja kielellisiä haasteita voivat poistaa tai madaltaa esimerkiksi aistiympäristöjen ymmärtäminen, ohjeistus autismiystävällisyydestä palvelujen ja toimintojen suunnittelussa sekä se, että asiakkaille tarjottu tieto on helposti, yksiselitteisesti ja konkreettisesti ymmärrettävissä. Tällä osa-alueella kulttuuriyksikössä on vielä työtä tehtävänä.

Kulttuuriyksikön toiminta- ja perusyksiköt toteuttavat kotoutumista tukevia ja edistäviä palveluja. Tämä tarkoittaa maahanmuuttajien hyvinvointia ja terveyttä edistäviä palveluja sekä kulttuuritoimintaan tutustumista tai osallistumista.

4.5. Digitaalinen saavutettavuus

Saavutettava verkkopalvelu vastaa erilaisten käyttäjien tarpeisiin ja tarjoaa sisältönsä helposti lähestyttävässä muodossa riippumatta yksilöiden erilaisista ominaisuuksista. Digitaalisten palvelujen ja aineistojen saavutettavuus mahdollistaa sen, että jokainen voi käyttää verkkopalveluja ja -aineistoja sujuvasti rajoitteista huolimatta. Kunnalla, kuten muillakin viranomaisilla, on eri lakien, kuten hallintolain, perusteella velvollisuus neuvoa ja tukea kuntalaisia omien palveluidensa käyttämisessä, myös digitaalisia palveluita koskien.

Euroopan Unionin saavutettavuusdirektiivin, 2016, tavoitteeksi asetettiin varmistaa, että julkisten palvelujen tarjoajien verkkosivut ja mobiilipalvelut ovat helppokäyttöisiä ja yhdenvertaisia kaikille. Suomessa direktiivin toimeenpano aloitettiin vuonna 2019 ja digipalvelulaki tuli voimaan samana vuonna. Laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta velvoittaa toimijoita tarjoamaan saavutettavia verkkopalveluita ja mobiilisovelluksia.

Saavutettavuusvaatimukset on huomioitava hyvissä ajoin ja palvelun kehityksen oikeissa vaiheissa, aina hankinnasta ja määrittelystä toteutukseen asti. Myös verkossa julkaistavien dokumenttien, asiakirjojen ja valokuvien osalta on huomioitava saavutettavuus.

Kulttuuriyksikön palvelukokonaisuuden toimijoilla on kattavasti digitaalisia palveluja ja sisältöjä kuntalaisten käytettävissä. Verkossa toimivat palvelut ja verkkosisällöt lisäävät saavutettavuutta ja mahdollistavat sen, että kuntalaiset voivat käyttää palveluita sekä tutustua sisältöihin ajasta ja paikasta riippumattomasti. Verkkopalveluja ja -sisältöjä kehitetään ja monipuolistetaan jatkuvasti.

Porin kaupunginkirjasto otti vuonna 2024 käyttöön mm. elokuvien suoratoisto- ja kielikurssipalvelut. Lisäksi kaupunginkirjasto liittyi valtakunnalliseen e-kirjastoon, joka on kuntien yhteinen palvelu kirjastoasiakkaille, palvelu lisää kuntalaisten yhdenvertaisuutta ja kirjastoaineistojen saavutettavuutta.

Porin taidemuseo avasi Porin kaupungin taidekokoelman teoksia esittelevän virtuaalinäyttelyn Digimuseo.fi -palvelussa vuonna 2024. Taideteoksiin voi tutustua kuvailutulkattuina ja näyttelytekstit sekä taiteilijaesittelyt ovat kuunneltavissa, näyttelystä on toteutettu myös kokonaan kuunneltavissa oleva versio. Satakunnan Museon digitaalisista sisällöistä löytyy mm. mobiilioppaita, joiden avulla voi tutustua kierroksella esimerkiksi Porin teollisuusmaisemaan tai Pori Jazzin tunnelmiin.

Pori Sinfoniettan digitaalinen sisältö tarjoaa mm. verkkokonsertteja, muusikkohaastatteluja ja otteita konserteista. Lastenkulttuurikeskus Kruunupää jakaa sisältöjä ja viestii aktiivisesti toiminnastaan verkkosivujen lisäksi some-kanavillaan. Kruunupää tuottaa digitaalisen sisällönsä saavutettavuus-direktiivin mukaisesti, esimerkiksi kuvissa on ALT-tekstit ja tiedostot ovat konelukuoptimoituja.

5. Tulevat toimenpiteet 2024 – 2026

- Kulttuuriyksikön toimipaikkojen esteettömyystietojen tallentaminen Suomi.fi -palvelutietovarantoon

Palvelupaikka-tyyppiselle asiointikanavalle on mahdollista antaa Palvelutietovarannossa esteettömyystiedot. Esteettömyystiedoilla tarkoitetaan tietoja siitä, miten liikuntaesteisten, näkövammaisten, kuulovammaisten ja esimerkiksi lastenrattaiden kanssa tai pyörätuolilla liikkuvien on mahdollista liikkua, toimia ja asioida tilassa. Esteettömyystietojen perusteella asiakas voi esimerkiksi päätellä, voiko hän asioida tilassa ilman avustajaa.

Suomi.fi -palvelutietovarannon kautta palvelupaikan esteettömyystiedon kerääminen tapahtuu valtakunnallisiin esteettömyysasetuksiin ja -suosituksiin perustuvalla esteettömyyssovelluksella. Esteettömyystietojen syöttämisen myötä palvelupaikan esteettömyystiedot ovat julkisesti ja yhtenevästi kaikkien saatavilla.

- Euroopalaisen vammaiskortin käyttöönotto kulttuuriyksikössä
Eurooppalainen vammaiskortti on vapaaehtoinen kommunikoinnin ja osallistumisen apuväline. Se on tarkoitettu ihmisille, jotka tarvitsevat erityistä tukea osallistumisessa yhteiskunnan toimintaan. Kortti toimii kaikissa EU-maissa todisteena vammaisasemasta. Kaikilla kortinhaltijoilla on yhtäläinen oikeus erityisehtoihin ja erityiskohteluun kaikkialla EU:ssa. Erityisehdot koskevat esimerkiksi julkisen liikenteen käyttöä, kulttuuritapahtumiin osallistumista ja käyntejä museoissa, vapaa-ajankeskuksissa, urheilukeskuksissa ja huvipuistoissa. Erityisehtoja ovat muun muassa maksuton sisäänpääsy, alennetut maksut, ensisijainen pääsy, henkilökohtainen avustaminen ja liikkumisen apuvälineet.

- Promenadisalin äänensiirtojärjestelmän induktiosilmukoiden uusiminen, Promenadisali Kaupunginorkesteri Pori Sinfoniettan kotisalin äänensiirtojärjestelmän induktiosilmukat uusitaan vuonna 2025

- Kohokartta toimitiloista ja ohjeistuksen laatiminen pistekirjoituksella, lastenkulttuurikeskus Kruunupää

Lastenkulttuurikeskus Kruunupää parantaa toimitilojensa saavutettavuutta tarjoamalla tunnistettavan kohokartan toimitiloistaan ja laatimalla ohjeistuksen pistekirjoituksella.

6. Saavutettavuuden toteutumisen arviointi, nykytilanne

6.1. Kulttuuriyksikön palvelukokonaisuus

Strateginen kehittäminen ja henkilöstö			
	Toteutuu hyvin	Toteutuu kohtuullisesti	Korjattavaa
Saavutettavuus, moninaisuus, yhdenvertaisuus ja kestävän kehityksen periaatteet ovat suunnittelun lähtökohtia, ja ne on kirjattu toimintasuunnitelmiin, tavoitteisiin ja muihin ohjeistuksiin sekä talousarvioon.		✓	
Pitkän aikavälin kehittämissuunnitelmassa on sitouduttu saavutettavuuden edistämisen.	✓		
Toiminta- ja taloussuunnittelussa on sitouduttu saavutettavuuden edistämisen.		✓	
Saavutettavuus, moninaisuus ja yhdenvertaisuus ovat keskeisiä arvoja. Henkilöstö on ymmärtänyt nämä käsitteet ja sitoutunut kehittämään sekä tarvittaessa muuttamaan toimintatapojaan yhdenvertaisuuden tavoittelemiseksi.		✓	
Kulttuuripalvelujen koko kunnan kattava saatavuus huomioidaan suunnittelussa ja kehittämisessä. Välimatkat kulttuuripalveluihin ovat kohtuulliset, suurella osalla kävelymatkan päässä, ja paikallisliikenteellä pääsee tapahtumiin ja toimipaikkoihin.		✓	
Resursseja varataan saavutettavuuden kehittämiseen ja moninaisuuden huomioimiseen.		✓	
Henkilökunnalla on mahdollisuus vaikuttaa suunnitteluun eri tasoilla.		✓	
Henkilökunta voi hyvin työssä.		✓	
Kulttuuritiloista ja -tapahtumista pyritään tekemään kaikille turvallinen, syrjimätön tila.		✓	

Henkilökunnalta odotetaan kulttuurisensitiivisyyden ja moninaisuusosaamisen kehittämismyönteisyyttä.		✓	
Henkilökunnalle järjestetään saavutettavuuteen ja moninaisuuteen liittyvää koulutusta.	✓		
Saavutettavuus-, moninaisuus- ja yhdenvertaisuusnäkökulmat käydään läpi uusien työntekijöiden perehdytyksessä.		✓	
Moninaista henkilökuntaa rekrytoidaan aktiivisesti.			✓
Yhteistyökumppaneissa on moninaisuutta.		✓	
Toiminnan suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa tehdään yhteistyötä erilaisia väestöryhmiä edustavien asiantuntijoiden, kuten kulttuuri- ja kielivähemmistöjen, vammaisryhmien ja seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen kanssa.		✓	
Kulttuurilaitoksissa hyväksytään ja tunnetaan eurooppalainen vammaiskortti. Vammaiskorttikohteena toimimisesta viestitään laajasti.		✓	
Talous ja hankinnat			
	Toteutuu hyvin	Toteutuu kohtuullisesti	Korjattavaa
Vuosittaisissa talousarvioissa varaudutaan asiakkaiden ja henkilökunnan osallistumista mahdollistaviin hankintoihin ja rakennetun ympäristön muutostöihin.		✓	
Vuosittaisissa talousarvioissa varaudutaan saavutettavuuden, moninaisuuden ja yhdenvertaisuuden asiantuntijapalvelujen ostamiseen sekä kokemusasiantuntijoiden palkkioihin.			✓

Vuosittaisissa talousarvioissa varaudutaan henkilökunnan osaamisen kehittämiseen liittyen saavutettavuuteen, moninaisuuteen ja yhdenvertaisuuteen.		✓	
Varaudutaan taloudellisesti tapahtumien, opastusten ja kokousten tulkkauksiin, kuten viittomakielen tulkkaukseen, kirjoitustulkkaukseen jai kuvailutulkkaukseen.		✓	
Hankkeiden talousarvioissa on varattu rahaa saavutettavuuteen liittyviin kuluihin.			✓
Saavutettavuus huomioidaan hankinnoissa.		✓	

Palvelutoiminta ja asiakaspalvelu

	Toteutuu hyvin	Toteutuu kohtuullisesti	Korjattavaa
Palvelujen ja tilojen saavutettavuudesta viestitään asiakkaille ja tieto on helposti löydettävissä.		✓	
Asiakkaat saavat vaivattomasti käsityksen toiminnasta ja palveluista, vaikei heillä olisi aiheesta aiempaa tietämystä.		✓	
Jokainen työntekijä perehdytetään työsuhteensa alussa kohtaamaan kaikki asiakkaat kunnioittavasti ja arvostavasti.		✓	
Henkilökunta tuntee tilojen esteettömyysratkaisut ja saavutettavuutta edistävät palvelut sekä on perehdytetty niiden käyttöön.		✓	
Henkilökunnalle tarjotaan vuorovaikutustaitoja kehittävää koulutusta.	✓		
Henkilökunta on yhtenäisesti ohjeistettu tunnistamaan ja puuttumaan havaitsemaansa epäasialliseen käytökseen ja kohteluun.		✓	

Asiakaspalvelussa käytetään ymmärrettävää kieltä.	✓		
Asiakkaita palvellaan eri kielillä, joista myös viestitään asiakkaille.	✓		
Henkilökunnalla on myös viittomakielen osaamista.			✓
Henkilökunta kommunikoi suoraan asiakkaan kanssa, vaikka hänellä olisi henkilökohtainen avustaja tai tulkki mukanaan.		✓	
Henkilökunta on varautunut käyttämään erilaisia kommunikaatiotapoja, kuten paperille kirjoittaminen, selkokieli ja kuvakommunikaatio.		✓	
Asiakkaalla on mahdollisuus saada henkilökohtaista palvelua eri tavoin, kuten kasvokkain, puhelimitse, sähköpostitse ja chatin kautta.	✓		
Toimipaikoissa on mahdollisuus vierailta myös aukioloaikojen ulkopuolella tarvittaessa.		✓	
Paikallisessa kulttuurikaveri-verkostossa mukana oleminen. Sosiaalista kynnystä madalletaan sillä, että toimipaikkoihin ja tapahtumiin voi tulla vapaaehtoisen kulttuurikaverin kanssa.	✓		
Asiakas voi asioidessaan pitää käytössään olevan avustavan koiran mukanaan.	✓		
Toimipaikoissa on mahdollista vetäytyä myös rauhalliseen virikkeettömämpään tilaan, jos tarpeen.		✓	
Henkilökunnalla on valmius avustaa toimintaesteistä asiakasta.	✓		
Asiakastiloissa on saatavilla apuvälineitä ja ne on sijoitettu tiloihin helposti havaittavasti.		✓	
Lainattavista apuvälineistä, kerrotaan asiakaspalvelupisteellä, esimerkiksi kuvien ja / tai symbolien avulla.		✓	

Asiakaspalvelupisteissä ja tapahtumatiloiissa on induktiosilmukka tai vastaava äänensiirtojärjestelmä, jota henkilökunta osaa käyttää.		✓	
Induktiosilmukan tai vastaavan äänensiirtojärjestelmän käyttämahdollisuudesta viestitään symbolilla varustetulla opasteella kaikkialla, missä laitteisto on käytössä. Opasteisiin on merkitty myös induktiosilmukan kuuluvuusalue.		✓	
Induktiosilmukoita tai vastaavia äänensiirtojärjestelmiä huolletaan säännöllisesti.		✓	
Toimitiloissa on tunnistettava rakennuksen, alueen ja tilojen ja niitä ympäröivien katujen kohokartta ja/tai pienoismalli, joka palvelee erityisesti näkövammaisia asiakkaita.			✓
Toimipaikoissa on tarjolla mukaan otettavia opaskarttoja.			✓
Kahvilatarjonnassa ja tarjoiluissa huomioidaan erilaisia ruokavaliota ja allergioita.	✓		
Tapahtumat ja kulttuurielämykset (yleisötyö)			
	Toteutuu hyvin	Toteutuu kohtuullisesti	Korjattavaa
Yleisötyön, kuten tilaisuuksien, tapahtumien, esitysten, näyttelyiden, digitaalisen tarjonnan sekä oppimateriaalien ja muiden aineistojen sisällöt heijastavat yhteiskunnan ja ihmisten moninaisuutta.	✓		
Tapahtumiin voivat kaikki tuntea olevansa tervetulleita ja ne tavoittavat moninaisia osallistujia.	✓		
Saavutettavuus huomioidaan työpajoissa, kerhoissa, luennoissa, opastuksissa, opetuksessa ynnä muissa tapahtumissa.	✓		

Kokouskäytännöt ovat saavutettavat (viestintä, ohjeistus, apuohjelmat, kokousmateriaalit, palaute, tallenne).		✓	
Digitaalinen yleisötyö on saavutettavaa.	✓		
Tapahtumat järjestetään mahdollisimman saavutettavina ja niitä räätälöidään tarpeen mukaan.		✓	
Yleisötyötä tekevä henkilökunta on saanut koulutusta saavutettavuudesta ja moninaisuuden huomioimisesta.	✓		
Yleisötyötä tehdään yhteistyössä yhteiskunnan eri toimijoiden kanssa, myös vähemmistöjen kanssa. Eri tahoja kutsutaan monipuolisesti mukaan yleisötyön suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin	✓		
Yleisötyötä suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä myös hyvinvointialueen toimijoiden ja asiakkaiden kanssa.	✓		
Tapahtumia ja toimintaa järjestetään myös omien tilojen ulkopuolella.	✓		
Tapahtumatoimintaa järjestetään vaihtelevasti eri ajankohtina, esimerkiksi päiväsaikaan, iltaisin, arkena ja viikonloppuisin.	✓		
Tapahtumia toteutetaan useilla eri kielillä, myös kuvailutulkattuja, viittomakielisiä tai viittomakielelle tulkattuja ja selkokielisiä tapahtumia.		✓	
Tapahtumissa on tarjolla erilaisia tulkkauksia, kuten viittomakielen tai kirjoitustulkkauksia.		✓	
Tapahtumissa on käytettävissä apuvälineitä, kuten mukaan otettavia tuoleja, rollaattoreja, pyörätuoleja, lastenrattaita, kävelykeppejä, suurenuslaseja, taskulamppuja ja kuulemisen apuvälineitä.		✓	
Opastuksia on tarjolla myös ääniopastuksina, joita voi kuunnella joko toimipaikan laitteilla tai asiakkaiden omilla laitteilla verkon kautta.	✓		

Tapahtumia, kerhoja, työpajoja, opastuksia ym. rääätälöidään tarvittaessa osallistujien tarpeiden mukaan mahdollisimman saavutettaviksi.		✓	
Työpajoissa, kerhoissa, opetustilanteissa ym. huomioidaan erilaiset oppimisen tavat.		✓	
Tapahtumat järjestetään mahdollisimman esteettömissä tiloissa.	✓		
Tapahtumissa on käytettävissä äänensiirtojärjestelmä, esimerkiksi induktiosilmukka.		✓	
Tapahtumat ovat maksuttomia, edullisia tai sisältyvät pääsylipun hintaan.	✓		
Tapahtumissa on käytössä on turvallisemman tilan periaatteet ja niitä tuodaan myös esille.		✓	
Tapahtumissa on näkyvissä Syrjinnästä vapaa alue -kylttejä ao. kampanjaan sitoutumiseen liittyen.			✓
Turvallisemman tilan ja Syrjinnästä vapaan alueen periaatteet käydään läpi myös ulkopuolisten tapahtumajärjestäjien ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Ulkopuolisten tapahtumajärjestäjien ja yhteistyökumppaneiden edellytetään sitouvuksen osaltaan em. periaatteisiin.		✓	
Tapahtumaviestinnässä kerrotaan tapahtuman saavutettavuudesta.		✓	
Tapahtumiin on mahdollisuus järjestää avustajia ja tällä tavalla mahdollistaa apua tarvitsevien henkilöiden osallistuminen.	✓		
Sisällöt ja kokoelmat			
	Toteutuu hyvin	Toteutuu kohtuullisesti	Korjattavaa

Sisältöjen ja kokoelmien muodostamisessa huomioidaan moninaisuus- ja yhdenvertaisuusnäkökulmat.	☒		
Sisällöissä ja näyttelytoiminnassa luodaan keskusteluyhteyttä esille nostettujen aiheiden ja muun yhteiskunnan välillä.	☒		
Näyttely- ja muissa aineistoissa vältetään vähemmistöihin tai sukupuoleen liittyvien ennakkoluulojen ja kaavamaisten käsitysten vahvistamista.	☒		
Sisällöissä hyödynnetään moninaisuutta edustavaa asiantuntijuutta ja vähemmistöjen tuottamaa tietoa.	☒		
Sisäisiin, kokoelmiin ja hankintoihin liittyvissä valintapäätöksissä huomioidaan vähemmistöjä koskevat aineistot.	☒		
Moninaisuus huomioidaan asiasanoituksessa ja asiayhteyksien avaamisessa.	☒		
Hinnoittelu			
	Toteutuu hyvin	Toteutuu kohtuullisesti	Korjattavaa
Toimintaesteisten henkilöiden avustajien ja tulkkien pääsylippu ja tapahtumalippu on maksuton. Avustajan tai tulkin tarpeesta ei kysytä todisteita, vaan luotetaan asiakkaan omaan ilmoitukseen.	☒		
Verkkosivuilla viestitään avustajien ja tulkkien maksuttomasta sisäänpääsystä.		☒	
Kulttuurilaitoksissa ja tapahtumissa voi vieraila vapaaehtoisen kulttuurikaverin kanssa alennettuun hintaan. Vapaaehtoiselle kulttuurikaverille tarjotaan maksuton sisäänpääsy tai tapahtumalippu.	☒		

Pääsymaksut ja tapahtumalippujen hinnat ovat kohtuulliset ja hintoja on porrastettu.	✓		
Ryhmille, myös pienryhmille, myönnetään alennusta pääsylipuista ja tapahtumalipuista.	✓		
Perheille on tarjolla perhelippu. Perhelippuun ei sisälly vanhempien sukupuoleen tai lasten lukumäärään kohdistuvia rajoituksia.	✓		
Toteutaan säännöllisesti ajankohtia, tapahtumia tai ohjelmasisältöjä, joihin on maksuton sisäänpääsy kaikille.	✓		
Maksuttomia palveluja tarjotaan kohdennetusti. -Pienituloisten henkilöiden ja perheiden on mahdollista hankkia maksuton pääsylippu ja maksuttomia tapahtumalippuja, esimerkiksi Kaikukortilla tai muun samankaltaisen järjestelmän kautta -Tarjotaan, esimerkiksi hyvinvointialueen kautta, vapaalippuja jaettavaksi pienituloisille henkilöille -Tarjotaan myymättömiä tapahtumalippuja esimerkiksi hyvinvointialueen asiakkaille.			✓
Mahdollisuus maksuttomaan vaate- ja tavarasäilytykseen.	✓		
Oheistuotteiden hinnoittelussa on huomioitu myös tiukassa rahatilanteessa olevat henkilöt ja perheet.		✓	
Toimipaikoissa on tarjolla tila omien eväiden syömistä varten.	✓		
Tarjotuista apuvälineistä ei peritä käyttömaksua. Esimerkiksi äänioppaasta ei peritä maksua näkövammaiselta näyttelykävijältä, sillä kuunneltava informaatio korvaa seinätekstien lukemista.	✓		
Viestintä			

	Toteutuu hyvin	Toteutuu kohtuullisesti	Korjattavaa
Erilaisia viestintäkanavia käytetään monipuolisesti, esimerkiksi verkkosivut, sosiaalinen media sekä painetut esitteet ja ilmoitukset.	✓		
Viestintää kohdennetaan suoraan erilaisille vähemmistöryhmille, kuten vammais-, kieli- ja kulttuurivähemmistöjen järjestöille sekä muille moninaisuutta edustaville tahoille.		✓	
Esteettömistä, saavutettavuutta ja moninaisuutta huomioivista palveluista ja sisällöistä viestitään suoraan erilaisille kohderyhmille.		✓	
Esteettömyyttä, saavutettavuutta ja moninaisuutta huomioivista palveluista ja sisällöistä kerrotaan kaikille suunnatussa viestinnässä.		✓	
Viestinnässä käytetään selkeää ja helposti ymmärrettävää kieltä.	✓		
Viestinnässä käytetään selkokieltä.		✓	
Viestinnässä käytetään myös muita kieliä kuin suomea ja ruotsia.		✓	
Viestinnässä käytetään viittomakieltä.		✓	
Mahdollisissa kuulutuksissa käytetään eri kieliä.			✓
Viestintämateriaalien ulkoasu on visuaalisesti selkeä (selkeä kirjaintyyppi, riittävän suuri kirjainkoko, tekstin ja taustan välillä riittävä tummuuskontrasti, tekstin sijoittamista kuvan tai kuviollisen taustan päälle vältetään).	✓		
Viestinnässä käytetään tekstin ymmärtämistä tukevia kuvia, esimerkiksi valokuvia ja piirroksuvia.	✓		

Tärkeimmät tiedot kuten aukioloajat, saavutettavuus- ja esteettömyystiedot, osoite, lippujen hinnat ja henkilöstön yhteystiedot ovat helposti löydettävissä ja ymmärrettävissä.		✓	
Palvelujen ja toiminnan saavutettavuudesta kerrotaan symbolien ja tekstien avulla verkkosivuilla ja esitteissä.		✓	
Verkkosivuilla ja esitteissä kerrotaan myös mahdollisista puutteista esteettömyydessä.		✓	
Verkkosivuilla, esitteissä ja muussa viestintämateriaalissa kerrotaan henkilöt, joilta voi kysyä lisätietoja saavutettavuudesta. Näiden henkilöiden yhteystiedot kerrotaan samassa yhteydessä.			✓
Toimipaikkojen, palvelujen ja tapahtumien saavutettavuudesta kerrotaan myös sosiaalisen median kanavissa. Saavutettavuustiedot lisätään esimerkiksi tapahtumista kertoviin Instagram-postauksiin ja Facebook-tapahtumiin.			✓
Tapahtumissa tai näyttelyissä mahdollisesti olevasta kovasta äänentasosta, vilkkuvista valoista, savusta tai voimakkaista tuoksuista kerrotaan verkkosivuilla, esitteissä sekä paikan päällä.		✓	
Kulttuurilaitoksesta on toteutettu sosiaalinen tarina eli kuvakäsikirjoitus, esimerkiksi kirjastokäynti, museokäynti jne.			✓
Viestinnässä kerrotaan, mihin aikaan toimipaikassa tyypillisesti on hiljaista ja, milloin vilkasta.		✓	
Tietoa on tarpeen mukaan tarjolla myös pistekirjoituksella.			✓
Mahdollisten kuulutusten sisällöt tarjotaan myös tekstinä, esimerkiksi näytöillä tai paperilla.			✓
Verkkosivuilla on tarjolla, etenkin näkövammaisia henkilöitä palveleva, sanakartta eli äänireittikartta. Sanakartta kuvailee sanallisesti tiloja sekä kulkureittejä ja auttaa siten löytämään olennaiset palvelut.			✓

Viestintämateriaalissa ja käytetyssä kuvituksessa on mukana moninaisuutta, esimerkiksi sukupuolen, seksuaalisuuden, toimintakyvyn, ihonvärin ja uskontojen moninaisuutta.		✓	
Viestinnässä vältetään stereotyyppien vahvistamista.	✓		
Laaditut turvallisemman tilan periaatteet tuodaan esille viestinnässä ja toimitiloissa.			✓
Toimitiloissa on esillä Syrjinnästä vapaa alue -kampanjan kylttejä.			✓
Verkkosivuston kävijöillä on mahdollisuus antaa palautetta verkkosivuista eri tavoin, esimerkiksi verkkolomakkeella, sähköpostitse ja puhelimitse.	✓		
Verkkosivustolla on kohtuullinen määrä sisältöä ja tietoa.	✓		
Verkkosivujen linkit ovat informatiivisia eli linkissä on itsessään riittävästi tietoa siitä, mihin se johtaa.	✓		
Verkkosivujen kuviin on lisätty lyhyet tekstivastineet eli alt-tekstit. Koristeellisiin kuviin ei tarvitse lisätä alt-tekstiä.	✓		
Verkkosivuilla, tai missään viestinnässä, ei ole välkkyviä sisältöjä, jotka saattaisivat aiheuttaa sairauskohtauksia joillekin käyttäjille.	✓		
Verkkosivuilla vältetään itsestään käynnistyviä videoita, liike häiritsee lukemista.	✓		
Verkkosivujilla mahdollisten PDF-tiedostojen sisältö on tarjolla myös muussa muodossa (HTML, DOC, RTF).	✓		
Verkkosivuilla mahdolliset tiedostot, kuten DOC- ja PDF-muotoiset tiedostot, on toteutettu saavutettavasti.	✓		
Verkkosivuilla mahdollisesti olevissa videoissa on tekstitys. Laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta edellyttää, että julkisten organisaatioiden tulee tekstittää videonsa.	✓		

Verkkosivujen videoissa on kuvailutulkkaus ja / tai tulkkaus viittomakielelle.		✓	
Verkkosivuilla on viittomakielisiä videoita.			✓
Verkkosivujen lomakkeet on toteutettu saavutettavasti.	✓		
Sähköiset uutiskirjeet ovat saavutettavia ja helppokäyttöisiä.	✓		
Tilat, kalusteet ja alue			
	Toteutuu hyvin	Toteutuu kohtuullisesti	Korjattavaa
Toimipaikkoihin voi saapua useilla vaihtoehtoisilla tavoilla, kuten julkisella liikenteellä, taksilla, henkilöautolla, polkupyörällä ja kävellen.	✓		
Saapumisohjeet toimipaikkoihin löytyvät verkkosivuilta.	✓		
Pääsisäänkäynti on esteetön.	✓		
Pääsisäänkäynti ei ole esteetön, mutta esteettömälle sisäänkäynnille on suuntaopasteilla ja pyörätuolitunnuksella merkitty reitti.	✓		
Sisäänkäynnin lähellä on asianmukaisin tunnuksin varustettuja ja maksuttomia esteettömiä autopaikkoja.	✓		
Kulku sisäänkäynnille on selkeästi opastettu.	✓		
Toimipaikoissa on helppo löytää etsimänsä. Opasteet ovat selkeitä, niitä on riittävästi, ja ne on sijoitettu näkyville paikoille.	✓		

Toimipaikoissa voi liikkua esteettömästi.		✓	
Toimipaikkojen esteettömyystiedot ovat julkisesti saatavilla Suomi.fi -palvelutietovarannossa.			✓
Toimitiloissa on asiakkaille ja henkilökunnalle esteettömiä wc-tiloja, jotka varustellaan asianmukaisesti ja, jotka täyttävät esteettömyysasetuksen vaatimukset.	✓		
Toimitiloissa on sukupuolineutraaleja wc-tiloja asiakkaille ja henkilökunnalle. Sukupuolineutraali wc-tila huomioi sukupuolten moninaisuuden, ja lisäksi sukupuolineutraalius mahdollistaa vammaiselle henkilölle muuta sukupuolta olevan avustajan.		✓	
Portaissa ja luiskissa on käsijohteet.	✓		
Toimipaikoissa on kaikissa tiloissa tarjolla istuimia, joista osa on tukevia selkä- ja käsinojallisia tuoleja.	✓		
Toimipaikkojen kokoustilat on arvioitu fyysisen saavutettavuuden näkökulmasta.	✓		
Toimipaikkojen tilat, myös henkilökunnan taukotila ja mahdollinen kahvila, on kalustettu riittävän väljästi siten, että niissä pääsee asioimaan myös apuvälineiden kanssa.		✓	
Toimitiloissa huomioidaan eri aistien käyttöä ja tarjotaan tietoa ja elämyksiä useilla eri tavoilla.		✓	
Toimipaikoissa väri- ja kontrastierot helpottavat tilojen hahmottamista, esimerkiksi lattia erottuu tummuuskontrastina seinistä.		✓	
Kalusteiden ja pintojen materiaalit ja värit on valittu siten, että esimerkiksi ovet on helppo erottaa seinistä ja istuimet taustastaan.		✓	
Tasoerot, kuten askelmat ja portaiden alku- ja loppupää, on merkitty erottuviksi varoitusalueilla (kohokuvioilla ja värikontrastilla).		✓	

Valaistus kaikissa tiloissa on riittävän voimakas, tasainen ja häikäisemätön.		✓	
Kulkuväylät, ja esimerkiksi luettavat opasteet ja seinätekstit, on valaistu selkeästi niin sisä- kuin ulkotiloissa.		✓	
Toimipaikoissa on lattiaan merkitty opastava kulkureitti, jossa on koskettamalla erottuva pintamateriaali (opasteraita). Reitti on testattu toimivaksi näkövammaisen käyttäjän kannalta. Kohomerkinnot osoittavat esimerkiksi kulkuväylien risteyskohtia.			✓
Toimipaikkojen ääniympäristössä ei ole kuulemista häiritsevää taustamelua tai kaikua.		✓	
Moniaistisuutta toteutetaan mahdollisimman saavutettavasti. Näkemisen, kuulemisen ja koskettelemisen vaihtoehtoja tarjotaan helpokäyttöisesti ja aistien kuormittamista vältetään, kuten välkkyviä valoja, voimakkaita tuoksujia tai yllättäviä ääniä.			✓
Näyttelytiloissa olevien videoiden, ääni-installaatioiden ja vastaavien äänentasausta voi säätää. Esimerkiksi äänille herkät kävijät voivat kaivata hiljaisempaa äänenvoimakkuutta.	✓		
Näyttelyjen tekijöille on ohjeet, joista voi tarkistaa saavutettavuuden kriteerit helpolle liikkumiselle, näkemiselle, kuulemiselle ja ymmärtämiselle.		✓	
Näyttelyt ja näyttelytekstit toteutetaan saavutettavasti ja esteettömästi.	✓		
Toimipaikkojen pelastussuunnitelmissa on huomioitu myös toimintaesteiset henkilöt.		✓	
Toimipaikkojen poistumisreitit ovat mahdollisimman esteettämiä ja toimintaesteisten henkilöiden on mahdollista päästä ulos ilman apua varauloskäytävien kautta tai siirtyä toiseen palo-osastoon.	✓		
Palohälytykset ovat havaittavissa useamman kuin yhden aistin kautta. Hälytyksen voi sekä kuulla että nähdä, esimerkiksi äänimerkin ja vilkkuvan valon avulla.		✓	

Sivistystoimiala
Kulttuuriyksikkö
Kauppila Paula

18.11.2024

Ulos- ja varauuskäynnit on selkeästi merkitty ja
valaistu.

Taulukon laadinnassa on hyödynnetty mm. Kulttuuria kaikille -palvelun Museoiden saavutettavuuden ja moninaisuuden tarkistuslistaa, saatavissa https://www.kulttuuriakaikille.fi/doc/tarkistuslistat/Museoiden_saavutettavuuden_ja_moninaisuuden_tarkistuslista.pdf.

Lähteet

- Aluehallintovirasto. (n.d.). Peruspalvelujen arviointi. <https://avi.fi/peruspalvelujen-arviointi>
- Aluehallintovirasto. (n.d.). Saavutettavuusvaatimukset. Haettu 24.6.2024 osoitteesta <https://www.saavutettavuusvaatimukset.fi/>
- Autismiliitto ry. (27.8.2024). Autismiystävällisyys. Haettu 30.8.2024 osoitteesta <https://autismiliitto.fi/>
- Invalidiliitto ry. (2021). Edistä saavutettavuutta -kurssin materiaali. Oma arkisto.
- Invalidiliitto ry. (n.d.). Esteettömyys. Haettu 17.6.2024 osoitteesta <https://www.invalidiliitto.fi/esteettomyys>
- Kansaneläkelaitos Kela. (n.d.). EU:n vammaiskortti. Haettu 2.9.2024 osoitteesta <https://www.kela.fi/vammaiskortti>
- Kehitysvammaliitto ry. (2024). Papunet-verkkopalvelu, saavutettavuus. Haettu 30.5.2024 osoitteesta <https://papunet.net/saavutettavuus/>
- Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore. (n.d.). Peruspalvelujen arviointi 2023: kuntien kulttuuritoiminta. <https://www.cupore.fi/uutishuone/ppa-raportointi/>
- Neuromoninaiset. (n.d.) Neuromoninaisuus. Haettu 30.8.2024 osoitteesta <https://www.neuromoninaiset.fi/>
- Oikeusministeriö. (n.d.) Finlex-palvelu. <https://www.finlex.fi/fi/>
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. (2024). Kulttuuripoliittinen selonteko. <https://okm.fi/kulttuuriselonteko>
- Porin kaupunki, Kulttuuriyksikkö. (2024). Julkisen taiteen ohjelma. https://cms.pori.fi/uploads/sites/2/2024/03/julkisen_taiteen_ohjelma_2024.pdf
- Porin kaupunki, Kulttuuriyksikkö. (2023). KulttuuriPori 2030 -kehittämishjelma. <https://cms.pori.fi/uploads/sites/2/2023/02/kulttuuripori-2030-kehittamisohjelma-2023.pdf>
- Porin kaupunki. (n.d.) Sivistystoimialan toimintasääntö 1.1.2024 alkaen. <https://www.pori.fi/kaupunki-ja-hallinto/paatokseteko/asiakirjat/>
- Porin kaupunki, Vammaisneuvosto. (2024). Esteettömät ja saavutettavat kokouskäytännöt. <https://porinkaupunki.sharepoint.com/sites/intra-viestinta-ja-osallisuus/sitepages/Esteett%C3%B6m%C3%A4t-ja-saavutettavat-kokousk%C3%A4yt%C3%A4nn%C3%B6t.aspx>
- Porin kaupunki. (2020). Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma 2021 – 2025. https://cms.pori.fi/uploads/sites/2/2022/10/pori_yhdenvertaisuus-ja_tasa-arvosuunnitelma_2021-2025.pdf
- Suomen lastenkulttuurikeskusten liitto. (2024). Saavutettavampi harrastus. Haettu 18.9.2024 osoitteesta <https://www.saavutettavaharrastus.fi>
- Vammaiskorttitoimisto. (n.d.). EU:n vammaiskortti. Haettu 2.9.2024 osoitteesta <https://vammaiskortti.fi/>
- Yhdenvertaisen kulttuurin puolesta ry, (2024). Kulttuuria kaikille -palvelu, saavutettavuus. Haettu elokuu 2024 osoitteesta <https://www.kulttuuriakaikille.fi/saavutettavuus>

Österlund Marianne. 13.6.2024. Blogikirjoitus, Design for All ja Universal Design suomeksi.
<https://selkodigital.fi/design-for-all-ja-universal-design-suomeksi/>